

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET BODEMDECREET VAN 27 OKTOBER 2006, WAT BETREFT DE VERSTERKING VAN DE GARANTIES VOOR DE UITVOERING EN FINANCIERING VAN DE WETTELIJKE SANERINGSPLICHT

Samenvatting

Het voorontwerp van decreet wijzigt het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 met het oog op een verdere versterking van de borging van de uitvoering en financiering van de wettelijke saneringsplicht.

Het voorziet daartoe in twee gerichte maatregelen.

Ten eerste kan de Vlaamse Regering de moedervernootschap van een saneringsplichtige dochtervernootschap als mede-saneringsplichtige aanduiden bij grootschalige ernstige bodemverontreiniging als er aanwijzingen zijn van ontoereikende financiële draagkracht van de dochtervernootschap.

Verder krijgt OVAM de bevoegdheid om de verplichting tot het stellen van een financiële zekerheid desnoods af te dwingen via een uitvoerbaar dwangbevel, met toepassing van verzet, beslagregels, algemeen voorrecht en wettelijke hypotheek.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Het ontwerp van decreet sluit aan bij de beleidsnota 2024-2029 Omgeving. Meer specifiek dragen de voorgestelde maatregelen bij tot de realisatie van de strategische doelstelling SD2 "Bodemverontreiniging aanpakken", waaronder de operationele doelstellingen OD2.1 "Een integraal beleid voor bodemverontreiniging" en OD2.2 "Verhoogde responsabilisering" vallen. Ook wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS (Vlaams Parlement, verslag van 28 maart 2022, 844 (2021-2022)), in het bijzonder de verdere aanscherping van het beginsel 'de vervuiler-betaalt' in het Bodemdecreet.

B. Inhoud

Het ontwerp van decreet voorziet in een aantal gerichte wijzigingen van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, met als voornaamste doel de borging van de uitvoering en financiering van de wettelijke saneringsplicht nog verder te versterken.

Meer concreet betreft het de volgende wijzigingen van het Bodemdecreet:

- 1) Invoering van de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om de moedervernootschap van een saneringsplichtige dochtervernootschap als

mede-saneringsplichtige aan te duiden, onder de volgende twee cumulatieve voorwaarden:

- Grootschalige ernstige bodemverontreiniging, en
- Duidelijke aanwijzingen dat de dochtervennootschap niet over voldoende middelen beschikt om sanering en eventuele nazorg uit te voeren.

- 2) Invoering van een instrument dat OVAM de bevoegdheid verleent om de verplichting tot het stellen van een financiële zekerheid tot waarborg van de uitvoering van de wettelijke saneringsplicht in voorkomend geval af te dwingen via een uitvoerbaar dwangbevel, met mogelijkheid van verzet, de toepassing van de beslagregels, een algemeen voorrecht op de roerende goederen van de schuldenaar en de mogelijkheid tot vestiging van een wettelijke hypotheek.

C. Totstandkomingsprocedure

Vermelding van de verschillende stappen in de besluitvorming voorafgaand aan de indiening van het ontwerpdecreet in het Vlaams Parlement.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel vereist geen verdere toelichting.

Artikel 2

Met dit ontwerp van decreet (artikelen 4 en 5) wordt een aanvullende regeling over de aanduiding van de saneringsplichte in het Bodemdecreet opgenomen. Deze bepalingen creëren de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om, onder welomschreven voorwaarden, de moedervernootschap van een saneringsplichtige dochtervennootschap als mede-saneringsplichtige aan te wijzen.

Deze uitbreiding van de wettelijke saneringsplicht beoogt te voorkomen dat een saneringsplichtige dochtervennootschap wegens een gebrek aan voldoende middelen haar verplichtingen tot bodemsanering en eventuele nazorg niet naleeft, waardoor de lasten voor uitvoering en financiering in voorkomend geval op de overheid zouden worden afgewenteld. De regeling biedt ook een antwoord op constructies waarbij vennootschappen worden leeggehaald of ontmanteld (zogeheten sterfhuiskonstructies), met als gevolg dat de saneringsplicht feitelijk wordt ontlopen.

De voorgestelde regeling knoopt aan bij de vennootschapsrechtelijke verhouding tussen moeder- en dochtervennootschappen. Het is dan ook noodzakelijk de relevante begrippen in artikel 2 van het Bodemdecreet te definiëren. Deze expliciete begripsafbakening verhoogt de rechtszekerheid en verzekert een uniforme en voorspelbare toepassing in de bodemsaneringspraktijk.

Voor zowel de notie 'moedervernootschap' als de notie 'dochtervennootschap' wordt aangesloten bij de bestaande definities in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV).

Artikel 1:15 WVW omschrijft de 'moedervernootschap' als de vennootschap die controle uitoefent over een andere vennootschap (artikel 1:15, 1°, WVV), en de 'dochtervennootschap' als de vennootschap ten opzichte waarvan een controlebevoegdheid bestaat (artikel 1:15, 2°, WVV).

Conform artikel 1:14, §1, WVV moet die 'controle' begrepen worden als bevoegdheid in rechte of in feite om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid. In de rechtsleer wordt deze controlebevoegdheid omschreven als deze die toelaat de wil van de gecontroleerde vennootschap te bestemmen zodanig dat zij, op langere termijn, geen beslissingen kan nemen, tenminste kan in stand houden, tegen de wil van de controlerende persoon in, waarbij, voor de toepassing van de regels van vennootschapsrecht, de controle in rechte en de controle in feite met elkaar zijn gelijkgesteld¹. In diezelfde rechtsleer wordt gesteld: "Bovendien steunt de controle in de zin van artikel 1:14, §1 WVV in wezen op het voorhanden zijn van een 'bevoegdheid', derhalve op een potentie, ongeacht of de controlerende entiteit al dan niet daadwerkelijk van de bevoegdheid gebruik maakt. Aldus moet er worden aangenomen dat een controlebevoegdheid voorligt van zodra zij aanwezig is en zelfs als zij niet gebruikt wordt, bv. omdat de controlerende aandeelhouder het beleid van de vennootschap eenvoudigweg overlaat aan de raad van bestuur. De potentie – als (ultieme) 'stok achter de deur' – is echter, in de benadering van de wetgever, voldoende."

Luidens artikel 1:14, §2, WVV is de controle *in rechte* en wordt zij onweerlegbaar vermoed in de volgende gevallen:

- 1) wanneer zij voortvloeit uit het bezit van de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen of andere effecten van de betrokken vennootschap;
- 2) wanneer een vennoot het recht heeft om de meerderheid van de bestuurders of zaakvoerders te benoemen of te ontslaan;
- 3) wanneer een vennoot krachtens de statuten van de betrokken vennootschap, of krachtens met die vennootschap gesloten overeenkomsten, over de controlebevoegdheid beschikt;
- 4) wanneer op grond van een overeenkomst met andere vennoten van de betrokken vennootschap, een vennoot beschikt over de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen of andere effecten van die vennootschap;
- 5) in geval van een gezamenlijke controle.

De controle is *in feite* wanneer zij voortvloeit uit andere factoren dan bedoeld in artikel 1:14, §2, WVV.

Artikel 1:16, §1, WVV vermeldt verder een aantal bijzondere regels inzake de vaststelling van de controlebevoegdheid, waarna de artikelen 1:17 en 1:18 WVV de notities 'exclusieve' en 'gezamenlijke' controle definiëren.

Dit alles betekent dat voor de kwalificatie als moeder- en dochtervennootschap ook binnen de relevante bepalingen van het Bodemdecreet steeds een controlebevoegdheid in de zin van de bepalingen van het WVV vereist is, en dus een bevoegdheid tot invloed van de moedervernootschap op de dochtervennootschap.

De keuze om aan te sluiten bij de begripsbepalingen van het WVV verzekert verder terminologische en inhoudelijke coherentie van het bodembeleid met het vennootschapsrecht. Deze harmonisatie is noodzakelijk om discussies over de kwalificatie van groepsverhoudingen te vermijden en om een eenduidige en voorspelbare, en zodoende rechtszekere, toepassing in de praktijk te garanderen.

¹ K. BYTTEBIER, "Art. 1:14-1:23 WVV" in H. BRAECKMANS (ed.), Vennootschappen en verenigingen. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Mechelen, Wolters Kluwer Belgium, 2021.

Artikel 3

Dit artikel voegt een nieuw artikel *4bis* in het Bodemdecreet in. Het voorziet in een gedwongen invorderingsprocedure voor het geval de betrokken plichtige persoon niet of in onvoldoende mate binnen de door OVAM opgelegde termijn uitvoering geeft aan de verplichting om de krachtens het Bodemdecreet en haar uitvoeringsbesluiten vereiste financiële zekerheid te stellen, zoals bijvoorbeeld de verplichting van de overdrager tot het stellen van een financiële zekerheid tot waarborg van de uitvoering van de verbintenis tot uitvoering van bodemsaneringswerken bij overdracht van een verontreinigde risicogrond (art. 104, §2, 3°, en art. 109, §2, 3°, Bodemdecreet), of nog de verplichting tot het stellen van een financiële zekerheid door de saneringsplichtige tot uitvoering van zijn wettelijke saneringsplicht (art. 161*bis* Bodemdecreet).

De voorgestelde regeling sluit nauw aan bij de artikelen 16.5.2 tot en met 16.5.4 van hoofdstuk V, "Inning en invordering van verschuldigde bedragen", van titel XVI van het DABM. Ook vertoont het gelijkenissen met artikel 81, §2, van het Waalse decreet van 1 maart 2018 betreffende bodembeheer en bodemsanering. Die bepaling geeft de administratie de bevoegdheid om een dwangbevel uit te vaardigen wanneer de verplichtinghouder verzuimt tijdig een financiële zekerheid te stellen ter dekking van de kosten verbonden aan een ambtshalve sanering.

In de eerste paragraaf van het nieuwe artikel *4bis* Bodemdecreet wordt OVAM belast met de invordering bij dwangbevel van het bedrag van de financiële zekerheid, verhoogd met de invorderingskosten. Het dwangbevel wordt geïssueerd en uitvoerbaar verklaard door een personeelslid die de Vlaamse Regering daarvoor aanwijst. De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot.

De tweede paragraaf bepaalt dat het uitvoerbaar verklaarde dwangbevel, overeenkomstig het gemeenrechtelijk procesrecht, aanleiding kan geven tot gedwongen tenuitvoerlegging en bewarend beslag. De schuldenaar beschikt over de mogelijkheid om tegen het dwangbevel verzet aan te tekenen.

Krachtens de derde paragraaf verkrijgt OVAM, op basis van het uitvoerbaar verklaarde dwangbevel en ter waarborg van de voldoening van de verschuldigde bedragen en kosten vermeld in de eerste paragraaf, een algemeen voorrecht op alle roerende goederen van de schuldenaar. OVAM kan in voorkomend geval ook een wettelijke hypotheek nemen op de daarvoor vatbare goederen van de schuldenaar.

Artikel 4

Artikel 11 (en 22) van het Bodemdecreet voorziet voor de aanduiding van de saneringsplichtige persoon in een getrapt systeem (cascade).

De wettelijke verplichting om over te gaan tot uitvoering en (pre)financiering van het beschrijvend bodemonderzoek of de bodemsanering rust in eerste instantie op de exploitant van de grond waar de bodemverontreiniging tot stand kwam. Bij afwezigheid van een exploitant of in geval de exploitant van de wettelijke saneringsplicht vrijgesteld werd, is het de gebruiker en, bij afwezigheid van gebruiker of bij vrijstelling van saneringsplicht voor laatstgenoemde, is het finaal de eigenaar die krachtens de voorgestelde regeling het beschrijvend bodemonderzoek of de bodemsanering moet uitvoeren. De cascaderegeling speelt in principe evenwel niet wanneer de decretaal aangeduide saneringsplichtige zijn wettelijke saneringsplicht niet nakomt. Om in dat geval mens en milieu te beschermen is in de huidige regelgeving voorzien dat OVAM

ambtshalve kan optreden en de sanering in de plaats en op kosten van de ingebreke blijvende plichtige kan uitvoeren.

In de praktijk bestaat het risico dat saneringsplichtige vennootschappen hun wettelijke verplichtingen inzake bodemsanering en nazorg niet nakomen, louter wegens een gebrek aan middelen (al dan niet in het geval van een sterfhuisconstructie), hoewel zij deel uitmaken van een vennootschapsgroep en onder controle staan van een moedervernootschap. In dergelijke situaties dreigt de uitvoering en financiering van de wettelijke verplichting van bodemsanering en nazorg van het Bodemdecreet te worden afgewenteld op de publieke middelen, aangezien OVAM dan in voorkomend geval ambtshalve zaln optreden. Het ambtshalve optreden vereist de inzet van schaarse personele en financiële publieke middelen om vooreerst de bodemsanering uit te voeren en vervolgens de kosten proberen te recupereren (zie Parl.St. VI. Parl., 2005-2006, nr. 876/1, 21). Dit is geenszins evident, zeker als het gaat om grootschalige ernstige bodemverontreinigingen. Een aanpassing van het huidige decretaal kader is dan ook noodzakelijk.

De voorliggende wijzigingsbepaling vult artikel 11 van het Bodemdecreet aan met drie nieuwe leden. De aanvulling strekt ertoe de Vlaamse Regering, onder strikte voorwaarden, de bevoegdheid te geven om naast de saneringsplichtige dochtervennootschap ook haar moedervernootschap als mede-saneringsplichtige aan te duiden teneinde de effectieve uitvoering van de saneringsplicht te waarborgen.

De tijdige en zorgvuldige uitvoering van de bodemsanering en nazorg is noodzakelijk voor de bescherming van mens en milieu tegen de gevaren van de aanwezige bodemverontreiniging, en vormt het legitiem doel van deze decreetswijziging. De noodzaak van een robuuste borging wordt nog versterkt door de vaak bijzonder lange doorlooptijd van saneringstrajecten, vooral bij grootschalige verontreinigingen. Hierdoor neemt het risico toe dat de saneringsplichtige gedurende het traject niet langer over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen. Uit ervaring met de circa 85.000 risicolocaties in Vlaanderen blijkt dat de doorlooptijd van een gemiddeld saneringsdossier, van oriënterend bodemonderzoek tot eindevaluatieonderzoek (eventueel met nazorg), acht tot tien jaar bedraagt (zie Parl.St. VI. Parl., 2020-2021, nr. 844/18, 32-33). Voor complexe bodemdossiers, gekenmerkt door een grote verspreiding van de verontreiniging (via grondwater, oppervlaktewater of atmosferische depositie) en/of een samenloop van complexe verontreinigingsparameters, ligt die doorlooptijd echter nog veel hoger. Gedurende deze lange periode is het risico reëel dat, door factoren die mogelijks geen enkel verband houden met de saneringskost, de financiële situatie van een dochtervennootschap verslechtert, waardoor de uitvoering van de sanering in het gedrang komt. Het is dan ook van essentieel belang voor de bescherming van het algemeen belang dat de continuïteit van de sanering maximaal wordt gewaarborgd, ook wanneer de financieel-economische toestand van de primaire saneringsplichtige wijzigt.

Verder is het belangrijk dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat de kosten voor de decretaal verplichte saneringsoperaties afgewenteld worden op de overheid en dus belastingplichtigen, wat eveneens een legitieme doelstelling is.

In situaties waar de uitvoering van de wettelijke saneringsplicht of andere maatregelen uitblijft wegens het ontbreken van middelen bij de saneringsplichtige dochtervennootschap die deel uitmaakt van een ruimere vennootschapsgroep en onder controle van een moedervernootschap staat, valt het niet te verantwoorden dat de financiële en administratieve lasten in voorkomend geval op de overheid zou worden afgewenteld. Een dergelijke uitkomst strookt evenmin met het beginsel 'de vervuiler betaalt' of het

zorgvuldigheidsbeginsel en de daaruit voortvloeiende zuinigheidsplicht. Door de mogelijkheid te creëren om in deze gevallen de moedervernootschap mede als saneringsplichtige aan te spreken, krijgt de overheid een aanvullend instrument in handen om de effectiviteit en uitvoerbaarheid van het bodemsaneringsbeleid te verzekeren. Op die wijze kan ook in dergelijke situaties in het algemeen belang worden gewaarborgd dat de continuïteit van de saneringsuitvoering niet in het gedrang komt.

De invoering van een mede-saneringsplicht in hoofde van de moedervernootschap van een saneringsplichtige dochtervernootschap vindt haar rechtvaardiging in feit dat specifiek de moedervernootschap, in de zin van artikel 1:15 WvV en gelezen in samenhang met de artikelen 1:14, 1:16, 1:17 en 1:18 WvV, over een controlebevoegdheid beschikt en daardoor een beslissende invloed uitoefent of kan uitoefenen op het beleid (en zodoende ook de financiële strategie) van de saneringsplichtige dochtervernootschap. De voorgestelde mede-saneringsplicht sluit aldus aan bij de functionele positie en de effectieve controlemogelijkheden van de moedervernootschap binnen de ondernemingsgroep. Zij beschikt immers over de capaciteit om interne middelen te mobiliseren, passende voorzieningen en zekerheden te laten aanleggen en governance-maatregelen op te leggen teneinde de naleving van milieuplichten te verzekeren. Wanneer de saneringsplichtige dochtervernootschap bovendien de bodemverontreiniging heeft veroorzaakt, kan ook nog worden geargumenteed dat de ondernemingsgroep, en dus ook de moedervernootschap, doorgaans rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel heeft gehaald uit de activiteiten die tot de verontreiniging hebben geleid. In dergelijke gevallen is het billijk en in overeenstemming met het "vervuiler betaalt"-beginsel dat de kosten van sanering niet op publieke middelen worden afgewenteld, maar binnen de groep worden geïnternaliseerd.

De voorgestelde regeling laat het bestaande getrapte systeem van saneringsplichtigen in het Bodemdecreet onverlet, maar voegt daaraan, onder welbepaalde voorwaarden, een aanvullende wettelijke mede-saneringsplicht toe in hoofde van de moedervernootschap van een reeds saneringsplichtige dochtervernootschap. Na aanduiding door de Vlaamse Regering rust op de dochter- en de moedervernootschap een hoofdelijke verplichting tot uitvoering van de bodemsanering en de eventuele nazorg. De invoering van deze mede-saneringsplicht laat de bestaande aansprakelijkheidsregeling onaangetast. Het onderscheid tussen de wettelijke saneringsplicht en de aansprakelijkheid – zowel op grond van het Bodemdecreet als van het Burgerlijk Wetboek – blijft daarmee principieel behouden.

Het ontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Regering de moedervernootschap als mede-saneringsplichtige kan aanduiden. De Vlaamse Regering beschikt daarbij over een zekere discretionaire beoordelingsmarge. Deze bevoegdheid wordt evenwel begrensd door twee cumulatieve toepassingsvoorwaarden. Enerzijds moet er sprake zijn van een grootschalige ernstige bodemverontreiniging. Anderzijds moeten er duidelijke aanwijzingen bestaan dat de saneringsplichtige dochtervernootschap niet over voldoende middelen beschikt om haar sanerings- en eventuele nazorgverplichtingen na te komen.

De eerste voorwaarde vereist dat de saneringsplicht van de dochtervernootschap betrekking heeft op een grootschalige ernstige bodemverontreiniging. Het begrip 'ernstige bodemverontreiniging' is reeds gedefinieerd in artikel 2, 5°, van het Bodemdecreet als "bodemverontreiniging die een risico oplevert of kan opleveren tot nadelige beïnvloeding van mens of milieu". Bij de evaluatie van de ernst van de bodemverontreiniging wordt in concreto rekening gehouden met: 1) de kenmerken, functies, bestemmingen en eigenschappen van de bodem, 2) de aard

en de concentratie van de verontreinigingsfactoren en 3) de mogelijkheid op verspreiding van de verontreinigingsfactoren.

De kwalificatie van een bepaalde bodemverontreiniging als 'ernstige bodemverontreiniging' impliceert aldus noodzakelijkerwijze dat er een impact van deze bodemverontreiniging op de volksgezondheid of het leefmilieu is. Ernstige bodemverontreiniging wordt in beginsel beoordeeld op basis van een beschrijvend bodemonderzoek, een site-onderzoek of een waterbodemonderzoek.

De vraag of er sprake is van een ernstige bodemverontreiniging, vereist een risicoanalyse (humaan-toxicologisch, eco-toxicologisch en/of verspreidingsrisico), hetgeen een onderdeel vormt van voormelde bodemonderzoeken. Het gebruik van het criterium 'ernstige bodemverontreiniging' in de eerste voorwaarde impliceert aldus dat de moedervernootschap niet voor de uitvoering van onderzoeksfase als mede-saneringsplichtige kan worden aangeduid.

Daarbij moet worden opgemerkt dat de notie 'ernstige bodemverontreiniging' ook het saneringscriterium vormt voor historische bodemverontreiniging (artikel 19, §2, Bodemdecreet) en voor nieuwe bodemverontreiniging die omwille van haar aard niet aan bodemsaneringsnormen kan worden getoetst (artikel 9, §4, Bodemdecreet). Het gegeven dat de notie 'ernstige bodemverontreiniging' ook in voorliggende ontwerpbeplanning wordt gebruikt, belet niet dat een moedervernootschap ook als mede-saneringsplichtige kan worden aangeduid wanneer het nieuwe bodemverontreiniging betreft (die al dan niet omwille van haar aard aan bodemsaneringsnormen kan worden getoetst).

Verder vereist deze eerste toepassingsvoorwaarde dat het gaat om een 'grootschalige' bodemverontreiniging. Grootschaligheid kan functioneel worden beoordeeld aan de hand van samenlopende of alternatieve criteria, zoals onder meer: 1) de ruimtelijke spreiding van de verontreiniging (een grote oppervlakte, meerdere percelen of compartimenten, overschrijding van eigendoms- of gemeentegrenzen); 2) het volume en de hydrogeologische reikwijdte van de verontreiniging (een grote massa aan verontreiniging in het vaste deel van de aarde of een uitgestrekte grondwaterpluim); 3) de financiële orde van grootte van de sanering; of 4) de maatschappelijke impact (bovenlokale effecten, aantasting van publieke belangen zoals drinkwaterwinning, langdurige gebruiksbependingen). De beoordeling van het grootschalig karakter steunt op objectieve gegevens uit de beschikbare bodemonderzoeken.

De tweede toepassingsvoorwaarde houdt in dat er duidelijke, objectieve aanwijzingen moeten zijn dat de saneringsplichtige dochtervernootschap niet over voldoende middelen beschikt om de sanering en eventuele nazorg te financieren en uit te voeren. Dergelijke aanwijzingen kunnen blijken uit verifieerbare gegevens zoals onder meer negatieve eigen vermogens of structurele liquiditeitsproblemen, lopende insolventie- of herstructureringsprocedures, het niet kunnen stellen van vereiste financiële zekerheden, het niet aanleggen van de noodzakelijke voorzieningen of andere concrete omstandigheden die aantonen dat de dochtervernootschap de sanerings- en nazorgverplichtingen niet kan dragen.

Beide voorwaarden waarborgen de proportionaliteit en de gerichte toepassing van het instrument. De mogelijkheid tot de aanduiding van de moedervernootschap als mede-saneringsplichtige is voorbehouden voor zwaarwichtige dossiers waarin sprake is van een aanzienlijk gezondheids- en/of milieurisico en een substantiële saneringskost. Het instrument wordt slechts ingezet wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat de primaire saneringsplichtige de bodemsanering en/of nazorg niet of niet volledig kan dragen bij gebrek aan voldoende middelen. Wanneer de Vlaamse Regering van deze mogelijkheid gebruik maakt, zal zij haar besluit deugdelijk moeten motiveren aan de hand van

concrete, verifieerbare gegevens waaruit blijkt dat aan beide cumulatieve voorwaarden is voldaan. Wanneer de aangeduide moederverenootschap meent dat deze voorwaarden in het concrete geval niet vervuld zijn, beschikt zij over de mogelijkheid om tegen het besluit van de Vlaamse Regering een annulatieberoep bij de Raad van State in te stellen.

De moederverenootschap die de Vlaamse Regering als mede-saneringsplichtige kan aanwijzen, is de moederverenootschap op het ogenblik dat OVAM de dochterverenootschap wijst of heeft gewezen op haar zelfstandige saneringsplicht conform artikel 11, tweede lid, van dit decreet. Deze temporele precisering beoogt rechtszekerheid: de relevante groepsverhouding wordt vastgeklemd op een objectief, administratief verifieerbaar en nuttig moment in het verloop van een bodemsaneringsdossier. Daarmee wordt tevens vermeden dat latere wijzigingen in de controle- of eigendomsstructuur van de betrokken saneringsplichtige verenootschap (bijvoorbeeld door herstructureringen, zoals overdrachten of splitsingen) de vaststelling van de mede-saneringsplichtige moederverenootschap in een concreet dossier doorkruisen of ondermijnen.

Tot slot verduidelijkt het nieuwe laatste lid van artikel 11 van het Bodemdecreet dat de overige bepalingen van het Bodemdecreet, met uitzondering van artikel 12, van overeenkomstige toepassing zijn op de mede-saneringsplichtige moederverenootschap. Dit betekent onder meer dat zij, net zoals haar saneringsplichtige dochter, op grond van artikel 16 Bodemdecreet de persoon die de bodemverontreiniging heeft veroorzaakt in aansprakelijkheid kan aanspreken om bepaalde kosten terug te vorderen. Dit betekent bijvoorbeeld ook dat OVAM, op basis van artikel 161bis Bodemdecreet, de mede-saneringsplichtige moederverenootschap kan verzoeken een financiële zekerheid te stellen ter waarborg van de uitvoering van de bodemsanering en de eventuele nazorg.

Verder wordt ter verduidelijking uitdrukkelijk aangegeven dat de mede-saneringsplichtige moederverenootschap op basis van artikel 12 Bodemdecreet niet van haar saneringsplicht kan worden vrijgesteld. Dit is in lijn met de systematiek van het Bodemdecreet: artikel 12 voorziet enkel een vrijstellingsmogelijkheid voor de exploitant, gebruiker of eigenaar van het verontreinigde perceel, wat de mede-saneringsplichtige moederverenootschap in de hier beoogde context niet zal zijn. Bovendien is de mede-saneringsplicht van de moeder onlosmakelijk verbonden met de saneringsplicht van haar dochterverenootschap. De moederverenootschap kan slechts worden aangeduid wanneer en voor zover de saneringsplicht van de dochterverenootschap vaststaat. Indien de dochter op grond van artikel 12 van saneringsplicht wordt vrijgesteld, kan de moederverenootschap bijgevolg redelijkerwijs niet als mede-saneringsplichtige worden aangeduid.

Artikel 5

Deze bepaling vormt de spiegelbepaling van artikel 4 van het ontwerp van decreet.

Zij verankert in artikel 22 van het Bodemdecreet dezelfde nieuwe saneringsplichtregeling in hoofde van de moederverenootschap, specifiek voor dossiers waarin er sprake is van een historische of gemengde overwegend historische bodemverontreiniging. De inhoud en strekking van beide bepalingen zijn identiek, behoudens de verwijzing naar artikel 23, van het Bodemdecreet. De toelichting bij artikel 4 is derhalve mutatis mutandis ook hier van toepassing.

Artikel 6

Om eventuele onduidelijkheid over de toepasselijkheid van de nieuwe regeling in concrete bodemsaneringsdossiers te voorkomen, wordt de werking in de tijd van

artikel 2, 41° en 42°, artikel 11 en 22 van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, zoals van kracht vanaf de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, in het licht van het rechtzekerheidsbeginsel uitdrukkelijk in artikel 6 van dit decreet geregeld.

Het spreekt voor zich dat de voormelde regeling uit de artikelen 2, 4 en 5 van toepassing zal zijn op de gevallen waarin de dochtervennootschap vanaf de datum van de inwerkingtreding van dit decreet door OVAM is aangemaand conform artikel 22, eerste lid, van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, dan wel door OVAM is gewezen op haar zelfstandige saneringsplicht conform artikel 11, tweede lid, van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006.

Artikel 6 van het ontwerp van decreet verduidelijkt daarnaast dat deze regeling ook onmiddellijk van toepassing is op lopende saneringsdossiers, waarin reeds tot bodemsanering is aangemaand of op de zelfstandige plicht werd gewezen (voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit wijzigingsdecreet), maar waar de bodemsanering (bodemsaneringsproject, bodemsaneringswerken en eindevaluatieonderzoek) of nazorg nog niet of niet volledig is uitgevoerd.

Voor dergelijke voortdurende en nog niet afgesloten situaties is het logisch dat zij onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling ressorteren. Dit komt de eenvormige behandeling van lopende saneringsdossiers ten goede. Verder is dergelijke eenvormige toepassing vereist in het licht van een adequate bescherming van mens en milieu tegen de gevaren van aanwezige bodemverontreiniging.

Daarnaast is het noodzakelijk om maatregelen te nemen die ertoe bijdragen dat de wettelijke saneringsplicht wordt uitgevoerd zonder dat de kost ervan op de publieke middelen zou worden afgewenteld. Wanneer de lopende saneringsdossiers niet of niet voldoende door de dochtervennootschap worden opgevolgd, kan geen andere saneringsplichtige uit de cascaderегeling worden aangeduid, maar zal OVAM voor zover mogelijk de toepasselijke bodemverplichtingen in het kader van de handhavingsregeling zelf uitvoeren. Dit impliceert niet alleen een bijkomende belasting van haar personeel en werkingsmiddelen, maar brengt ook met zich mee dat OVAM meer tijd zal nodig hebben om de gronden die zij ambtshalve beoogt te saneren, ook daadwerkelijk te kunnen saneren. De hoeveelheid dossiers die OVAM ambtshalve dient te behandelen, heeft vanzelfsprekend ook een impact op de snelheid waarmee die saneringsdossiers kunnen worden aangepakt en de sanering kan worden afgerond. Hoe meer tijd dit in beslag neemt, hoe langer de grootschalige ernstige bodemverontreinigingen in het milieu aanwezig zal zijn, en hoe langer de risico's voor mens en milieu zullen blijven bestaan. Dit moet worden vermeden, niet alleen omdat dit een aanwending van publieke middelen vereist in gevallen waarin er gegronde redenen bestaan om een saneringsplicht bij de moedervernootschap te leggen, maar ook omdat een dergelijke situatie niet conform zou zijn aan het principe van "de vervuiler betaalt".

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS